Raadsvoorstel

Onderwerp:	Ontwikkelstrategie De Kempen 2024-2040, “Samen op eigen wijze vorm geven”
Vergaderdatum:	17 december 2024
Documentnr. Corsa.:	RA24.093
Case nr. Corsa:	Z22001524
Portefeuillehouder:	de heer F.P.M. Rombouts wethouder

Voorstel

1. Ontwikkelstrategie De Kempen 2024-2040 "Samen op eigen wijze vorm geven” vast te stellen.

Inleiding

Samenvatting

In april 2023 stelden de gemeenteraden van de gemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden de bestuursopdracht Ontwikkelstrategie De Kempen vast voor het gezamenlijk opstellen van een (vervolg) ontwikkelstrategie. Deze opdracht heeft geleid tot behandeling van een voorkeursrichting in de gemeenteraden in september en oktober 2024. De daaruit verzamelde wensen, bedenkingen en aandachtspunten zijn verwerkt in een voorkeursscenario dat heeft geleid tot voorliggende aangepaste ontwikkelstrategie. In deze ontwikkelstrategie worden strategische keuzes gemaakt ten aanzien van de thema’s wonen, werken, bereikbaarheid en mobiliteit, landschap en klimaat, voorzieningen en samenleving richting 2040. Gevraagd wordt aan elke gemeenteraad afzonderlijk om deze Ontwikkelstrategie De Kempen 2024-2040 met de titel “Samen op eigen wijze vorm geven” vast te stellen.

Inleiding

Eind 2021 stelden de colleges van de vier Kempengemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden de Ontwikkelstrategie De Kempen “Vanuit eigen kracht, een meerwaarde binnen de Brainportregio” vast. Deze strategie op de thema’s wonen, werken en bereikbaarheid was een bundeling van bestaand beleid, exclusief de gevolgen van de schaalsprong, de snelle (economische) groei van de regio.

In april 2023 stelden de gemeenteraden van de gemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden de bestuursopdracht Ontwikkelstrategie De Kempen (bijlage 1) vast voor het gezamenlijk opstellen van een vervolg-ontwikkelstrategie. Het doel van de bestuursopdracht is het bepalen van de strategische koers van de Kempen tot 2040 inclusief de schaalsprong. In deze vervolgstrategie dient de koers gericht te zijn op Wonen, Werken en Mobiliteit, maar moet ook ruime aandacht te zijn voor brede welvaart.

In de bestuursopdracht is het proces opgenomen hoe tot het vervolg van de ontwikkelstrategie wordt gekomen. Dat proces is opgedeeld in de volgende stappen:
Stap 1: Inventarisatie;
Stap 2: Uitwerken brede welvaart;
Stap 3: Van denkrichtingen naar scenario’s;
Stap 4: Voorkeursscenario bepalen;
Stap 5: Uitwerken voorkeursscenario.
Bij behandeling van de bestuursopdracht door de gemeenteraden is door middel van amendementen een tussenstap ingevoerd tussen de stappen 3 en 4. De gemeenteraden werden met deze extra processtap in de gelegenheid gesteld om eventuele wensen, bedenkingen, kaders en uitgangspunten in te brengen en vast te stellen alvorens naar stap 4 “voorkeursscenario bepalen” wordt gegaan. In deze tussenstap is gebruik gemaakt van het begrip ‘voorkeursrichting’. Deze voorkeursrichting is in september en begin oktober 2024 behandeld in de vier gemeenteraden.

Dit voorliggende voorstel heeft als doel om uw raad (en raden van de andere Kempengemeenten), met de voorkeursrichting als leidraad, het voorkeursscenario te bepalen (stap 4). Dit heeft geleid tot Ontwikkelstrategie De Kempen 2024-2040 “Samen op eigen wijze vorm geven” (bijlage 2).

Argumenten

1.1 Wensen en bedenkingen bij behandeling voorkeursrichting in september (en begin oktober) in de gemeenteraden

In september en oktober 2024 is het raadsvoorstel ‘Ontwikkelstrategie De Kempen 2024-2040, voorkeursrichting’ behandeld in de vier gemeenteraden. In de gemeenten Bladel, Bergeijk en Reusel-De Mierden is de voorkeursrichting ongewijzigd vastgesteld. In de gemeente Eersel is de voorkeursrichting vastgesteld met een amendement en een toezegging om de ingediende moties in de overwegingen mee te nemen bij de verdere uitwerking van de voorkeursrichting naar de definitieve ontwikkelstrategie. De gemeenteraad van Eersel heeft geamendeerd om niet alleen de voorkeursrichting uit te werken, maar om ook een tweede scenario uit te werken waarbij 50% van de aantallen uit de voorkeursrichting voor de gemeente Eersel worden ingevuld. Een overzicht met de verwerking van amendementen en moties is opgenomen in bijlage 6 (Overzicht verwerking amendementen en moties).

De ontwikkelstrategie is een samenwerkingsproduct en bedoeld als een gezamenlijke strategie waarmee juist ook naar buiten kan worden getreden, bijvoorbeeld richting de MRE en/of provincie. Het tonen van eenheid in dit kader is dan ook van belang. Alle vier de gemeenteraden ontvangen daarom hetzelfde voorstel met dezelfde bijlagen, inclusief het door de gemeenteraad van Eersel gevraagde 50% scenario (bijlage 7: Uitvoering amendement gemeenteraad Eersel “Alternatieve visie op de schaalsprong”) met bijbehorende impactbeoordeling (bijlage 8: Impactbeoordeling alternatieve visie op de schaalsprong).

1.2 De ontwikkelstrategie wordt periodiek geëvalueerd en waar nodig aangepast aan de ontwikkelingen.

De ontwikkelstrategie geeft de gewenste richting voor De Kempen voor de komende 16 jaar. In deze 16 jaar kunnen zich nieuwe ontwikkelingen voordoen, die mogelijk nog geen plek hebben in de voorliggende ontwikkelstrategie. Daarom wordt de ontwikkelstrategie driejaarlijks geëvalueerd (voor het eerst in 2027) en indien nodig bijgesteld. De ontwikkelstrategie wordt na evaluatie en bijstelling opnieuw aan de gemeenteraden voorgelegd.
De uitwerking van de ontwikkelstrategie vindt plaats in gemeentelijke omgevingsvisies.

1.3 Met de ontwikkelstrategie bereiden De Kempen zich voor op de toekomst en gevolgen van de schaalsprong

<u>Wonen</u>

De verwachte komst van vele duizenden mensen uit binnen- en buitenland naar de regio Zuidoost-Brabant, en daarmee ook naar de Kempenregio, zorgt voor een grote toename van de vraag naar woningen. De woningmarkt is op dit moment echter al krap. Enkel bouwen voor de autonome groei van de huidige bevolking van de gemeenten gaat daarom leiden tot een (nog) groter tekort aan woningen en een verdringingseffect, waarbij de lokale bevolking buiten zijn gewenste omgeving naar woningen zal moeten zoeken. Met een toename van minimaal 8.950 en maximaal 13.000 woningen in de Kempenregio en de verdeling daarvan over de vier gemeenten zoals opgenomen in de ontwikkelstrategie, worden de krapte op de woningmarkt en het verdringingseffect tegengegaan. Een neveneffect daarvan is dat de verhouding tussen de lokale bevolking en nieuwkomers meer in balans kan zijn. Een relatief lager aantal nieuwkomers in de regio biedt eenvoudigere kansen voor de integratie van nieuwkomers.

<u>Werken</u>

Naast de verwacht positieve gevolgen in het kader van de woningbouw biedt de ontwikkelstrategie ook kansen voor lokale ondernemers om uit te breiden of zich te vestigen in de Kempenregio. Nu al is de vraag naar ruimte voor en door deze ondernemers groter dan aangeboden kan worden. De 90 hectare aan nieuw bedrijventerrein in de periode tot en met 2040 zoals opgenomen in de ontwikkelstrategie komt dicht bij de geprognosticeerde vraag. Deze verwachte vraag kan echter niet opgelost worden met het versnipperd uitbreiden van bedrijventerreinen of toevoegen van kleine

locaties. De ontwikkelstrategie gaat daarom uit van het ontwikkelen van een nieuw subregionaal bedrijventerrein (KBP2) op een gunstige locatie ten opzichte van de A67 en de nieuwe verbinding van hoogwaardig openbaar vervoer.

Bereikbaarheid en mobiliteit
Extra woningen, meer inwoners en meer bedrijventerreinen en bedrijven zorgen voor meer vervoersbewegingen. Hoewel de afhankelijkheid van de auto zal blijven bestaan in De Kempen, zal een evenredige toename van het autoverkeer tot een vervoersinfarct leiden. Een mobiliteitstransitie is dan ook noodzakelijk, waarbij de aanleg en uitbreiding van een fijn netwerk van (hoogwaardig) openbaar vervoer van significant belang is. De bebouwing in De Kempen is vergeleken met het stedelijk gebied meer verspreid. Om het openbaar vervoer efficiënt te regelen wordt daarom gekozen voor een centrale plek, een knoop, in de regio waar mensen en vervoersmiddelen samen komen. Voor een opwaardering vervolgens van een dergelijk OV-knooppunt naar een HOV-knooppunt is een bepaalde omvang nodig, omdat het anders minder efficiënt en effectief is. De ontwikkelstrategie voorziet in die omvang met de genoemde aantallen woningen (en bijbehorende inwoners) en een bundeling van bedrijventerreinen. Maar met de ontwikkelstrategie wordt ook een strategische keuze gemaakt voor een HOV-knooppunt, zonder overigens al uit te werken hoe deze er exact uit moet komen te zien.

Voorzieningen en samenleving
Een groei van de bevolking zonder dat de (maatschappelijke) voorzieningen toenemen leidt tot het risico dat de Kempische kernen het karakter van een slaapstad of forensenstad gaan krijgen. Dit doet geen goed aan de leefbaarheid, integratie van nieuwkomers, de sociale cohesie en het dorpse karakter van de kernen. Ten dele bestaat een afhankelijkheid van de personeels- en commerciële markt om tot een uitbreiding van de voorzieningen te kunnen komen, maar de overheid kan wel bijdragen aan de fysieke uitbreiding van (maatschappelijke) voorzieningen en zorgen voor stimulansen om tot een invulling daarvan te komen vanuit andere partijen. Met opzet wordt hier overheid genoemd en niet alleen de gemeenten, omdat hiervoor ook draagvlak en (financiële) steun nodig is van hogere overheidslagen. Niettemin maken we als Kempengemeenten met de ontwikkelstrategie de keuze om ons in te spannen om het voorzieningenniveau in de kernen, afhankelijk ook van de uiteindelijke mate van uitbreiding van de betreffende kern, eerder te versterken dan te behouden.

Landschap en klimaat
Binnen de grenzen van de Kempische kernen is onvoldoende ruimte om 8.950 tot 13.000 woningen in de periode tot 2040 te realiseren. Dat houdt in dat ook uitbreiding van de kernen nodig is. Uitbreiding gaat echter ten koste van andere ruimtegebruikers. De ontwikkelstrategie voorziet hierin door ervoor te kiezen dat de ruimte voor woningbouw niet leidt tot een aantasting van de omvang van natuurgebieden. Gronden die nu voor agrarisch gebruik worden ingezet zullen hier ten dele wel voor worden ingezet.

1.4 De ontwikkelstrategie geeft richting aan de toekomst en benut de sterke punten en adresseert de zorgpunten van de inwoners uit de Toekomstdialoog.
De Toekomstdialoog heeft een wezenlijke invloed gehad op de inhoud van de eerdere voorkeursrichting en daarmee ook op de ontwikkelstrategie die nu voorligt. De Kempenaren zien een toekomst voor hun regio met zelfstandige dorpen met elk een eigen identiteit en karakter. De gewenste kleinschalige en landelijke sfeer is prominent aanwezig met een sterke nadruk op saamhorigheid en gemeenschapszin. De groene omgeving, bereikbaarheid, voorzieningen en werkgelegenheid in de regio zijn bestendigd. De resultaten en een algemeen sfeerverslag van de toekomstdialoogavonden zijn als bijlage 4 en 5 toegevoegd.

Kanttekeningen

1.1 De ‘schaalsprong’ van de regio is in volle gang, de sturingsmogelijkheden van gemeenten zijn beperkt
Met deze strategische keuzes geven de Kempengemeenten waar mogelijk zelf richting aan hun eigen toekomst. Externe regionale, landelijke en globale ontwikkelingen die van invloed hierop zijn, zijn echter moeilijk of niet stuurbaar. Het is daarom vooral noodzakelijk om deze ontwikkelingen met een adaptieve houding tegemoet te treden. Met de voorliggende ontwikkelstrategie verwachten we de

toekomstige ontwikkelingen zo goed mogelijk op te kunnen vangen. Zoals onder punt 1.2 bij de argumenten al aangegeven, is een periodieke evaluatie van de ontwikkelstrategie echter noodzakelijk om de adaptiviteit en flexibiliteit te behouden.

1.2 Samenwerking regio en andere overheden is noodzakelijk op afstemming, realisatie en financiering
De eerder genoemde regionale, landelijke en globale ontwikkelingen houden zich niet aan de geografische grenzen van de Kempengemeenten. Om ons voor te bereiden op de toekomst en onze visie daarop te kunnen realiseren, is samenwerking op regionaal niveau en met andere overheden nodig. Ook kan daarmee ingezet worden op voor de regio beschikbare gelden vanuit bijvoorbeeld de Beethovendeal.

1.3 Het opstellen van een uitvoeringsprogramma is de volgende stap na vaststelling van deze ontwikkelstrategie
Op het moment dat de ontwikkelstrategie door de vier raden is vastgesteld, dient deze op een concrete manier vorm te krijgen, overeenkomend met stap 5 (uitwerken voorkeursscenario) uit de bestuursopdracht. Hier kunnen instrumenten voor worden ingezet zoals reeds bestaande overlegstructuren en beleidsdocumenten als bijvoorbeeld de Kempische Woonvisie. Niet alle delen uit de ontwikkelstrategie zijn echter te koppelen aan bestaande instrumenten. De concretisering van de ontwikkelstrategie dient daarom verder te worden uitgedacht.
Daarnaast worden de strategische keuzes op gemeentelijk niveau verder uitgewerkt in omgevingsvisies, programma's en omgevingsplannen.

1.4 De gemeenteraad van Eersel kan voor een alternatief 50%-scenario kiezen met grote gevolgen voor Ontwikkelstrategie De Kempen en Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant.
Bij de behandeling van het raadsvoorstel om de voorkeursrichting vast te stellen heeft de gemeenteraad van Eersel via een amendement opdracht gegeven om een tweede scenario voor te leggen, namelijk een 50%-scenario. Op zowel het 100%-scenario (bijlage 2 "Ontwikkelstrategie De Kempen 2024-2040, Samen op eigen wijze vorm geven") en het 50%-scenario (bijlage 7 "Uitvoering amendement gemeenteraad Eersel, alternatieve visie op de schaalsprong") is een impactbeoordeling uitgevoerd (bijlage 8: "Impactbeoordeling Alternatieve visie op de schaalsprong").

Gezien de onderbouwing in de impactbeoordeling en het aanvullende argument 1.5 in het raadsvoorstel van de gemeente Eersel (bijlage 7a: Aanvullend argument raadsvoorstel Eersel), ontraden wij het 50%-scenario. Ook moet bij een afwijkend besluit van de gemeente Eersel nader onderzocht worden welke gevolgen dit heeft voor de andere Kempengemeenten en voor de Ontwikkelstrategie van Zuidoost-Brabant en de verdere uitwerking van de knopenstrategie.
Daarnaast is de bestuursopdracht door vier gemeenten samen opgesteld en samen uitgewerkt. Als de gemeente Eersel nu een andere weg neemt, zal er een herijking van de Kempische samenwerking plaats moeten vinden.

Financiën
Dit voorstel heeft geen financiële gevolgen.

Vervolg
Communicatie
- De ontwikkelstrategie wordt afgestemd met regionale partners in het regulier overleg Ruimte binnen de Metropoolregio Eindhoven en de provincie en waterschappen.
- De deelnemers aan de participatieavonden ontvangen terugkoppeling van de besluiten van de vier Kempenraden als zij zich hebben opgegeven met e-mailadres.

Uitvoering
- Deze Ontwikkelstrategie De Kempen 2024-2040 "Samen op eigen wijze vorm geven" wordt in de raadsvergaderingen van december 2024 en januari 2025 ter besluitvorming voorgelegd. (Reusel-

De Mierden 17 december 2024, Bergeijk 19 december 2024, Bladel 19 december 2024, Eersel 21 januari 2025).

- Bij actualisatie van de Omgevingsvisie in de diverse gemeenten wordt gebruik gemaakt van het rapport Ontwikkelstrategie De Kempen 2024-2040.
- In 2025 start de verdere uitwerking conform stap 5, de uitvoering start daarna. De raad wordt hierover te zijner tijd geïnformeerd.

Bijlagen

1. Bestuursopdracht vervolg Ontwikkelstrategie De Kempen (24.20182)
2. Ontwikkelstrategie De Kempen 2024-2040, “Samen op eigen wijze vorm geven” (24.20183)
3. Ontwikkelstrategie De Kempen 2024-2040, “Samen op eigen wijze vorm geven” (met wijzigingen ten opzichte van de voorkeursrichting) (24.20184)
4. Resultaten Toekomstdialoog Ontwikkelstrategie De Kempen (24.20185)
5. Sfeerverslag Toekomstdialoogavonden (24.20186)
6. Overzicht verwerking amendementen en moties (24.20187)
7. Uitvoering amendement gemeenteraad Eersel, “Alternatieve visie op de schaalsprong” (24.20188)
   7a. Aanvullend argument raadsvoorstel Eersel (24.20189)
8. Impactbeoordeling Alternatieve visie op de schaalsprong (24.20190)
9. Brede welvaart Kempengemeenten in kaart (Het PON & Telos, september 2023) (24.20191)

het college van burgemeester en wethouders,

dhr. J.P.P.S. Ruyters
secretaris

mw. A.J.M.H. van de Ven
burgemeester

Raadsbesluit

Vergaderdatum:	17 december 2024
Onderwerp:	Ontwikkelstrategie De Kempen 2024-2040, “Samen op eigen wijze vorm geven”
Documentnr. Corsa.:	RA24.093
Case nr. Corsa	Z22001524

De raad van de gemeente Reusel-De Mierden;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 5 november 2024 en de behandeling in de commissie Inwoners op 3 december 2024

Besluit

1. Ontwikkelstrategie De Kempen 2024-2040 "Samen op eigen wijze vorm geven” vast te stellen.

De raad voornoemd,

de griffier, de voorzitter,

mw. I.A.C. de Groot mw. A.J.M.H. van de Ven